

HUY ĐỘNG VỐN TRONG XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI HUYỆN ĐỊNH HÓA, TỈNH THÁI NGUYÊN: THỰC TRẠNG VÀ KHUYẾN NGHỊ

Lý Văn Toàn

Ủy ban Kiểm tra Trung ương

Email: lytoan55@gmail.com

Ngô Xuân Hoàng

Đại học Thái Nguyên

Email: nxhoang63@gmail.com

Hà Quang Trung

Đại học Nông Lâm Thái Nguyên

Email: haquangtrung.kt@gmail.com

Ngày nhận: 20/5/2016

Ngày nhận bản sửa: 15/6/2016

Ngày duyệt đăng: 25/6/2016

Tóm tắt:

Từ thực trạng huy động các nguồn vốn trong chương trình xây dựng nông thôn mới trên địa bàn huyện Định Hóa hiện nay, với những tác động tích cực và những điểm còn bất cập trong việc huy động các nguồn vốn, bài viết khuyến nghị một số định hướng giải pháp liên quan trực tiếp đến huy động cụ thể từng nguồn vốn; phối hợp sử dụng các nguồn vốn của các chương trình mục tiêu quốc gia khác trên địa bàn huyện; tăng cường công tác tuyên truyền giáo dục nâng cao nhận thức của cán bộ và nhân dân về chương trình xây dựng nông thôn mới cũng như phát huy vai trò chủ thể của người dân và cộng đồng trong huy động nguồn vốn thực hiện chương trình xây dựng nông thôn mới trên địa bàn huyện Định Hóa, tỉnh Thái Nguyên.

Từ khóa: Huy động vốn; nông thôn mới; Định Hóa; Thái Nguyên

Mobilizing capital in the new rural construction in Dinh Hoa district, Thai Nguyen province: Current situation and recommendation

Abstract:

Starting from the current situation of mobilizing capital resources in the new rural construction program in Dinh Hoa district, with positive effects and disadvantages in mobilizing capital resources, this paper recommends some orientational solutions, including: mobilization of each kind of capital resource; combination of capital resources from different national targeted programs in the district; spreading propaganda to improve knowledge of government staff and local people about the new rural construction program; improvement of the role of the local people and community in mobilizing capital resources for implementing the new rural construction program in Dinh Hoa district, Thai Nguyen province.

Từ khóa: Capital raising; new countryside; Dinh Hoa; Thai Nguyen

1. Đặt vấn đề

Xây dựng nông thôn mới (nông thôn mới) là một trong những nhiệm vụ hàng đầu nhằm thực hiện thắng lợi mục tiêu của Trung ương Đảng (2008). Theo đó, Thủ tướng Chính phủ (2010) đã phê duyệt Chương trình mục tiêu quốc gia về xây dựng nông

thôn mới giai đoạn 2010-2020. Sau 5 năm triển khai thực hiện, các địa phương đều nhấn mạnh việc phát huy vai trò chủ thể của cộng đồng trong thực hiện chương trình nhưng vai trò đó chưa được phát huy đầy đủ. Chưa có giải pháp cụ thể thúc đẩy sự tham gia của cộng đồng trong khi đây chính là nguồn lực

quan trọng quyết định sự thành công của chương trình.

Định Hóa là một huyện miền núi của tỉnh Thái Nguyên, mặc dù còn nhiều khó khăn nhưng huyện đã đạt được nhiều thành tích trong quá trình thực hiện chương trình xây dựng nông thôn mới. Sau 5 năm thực hiện chương trình, sản xuất nông nghiệp, lâm nghiệp của huyện đã có bước tiến mới về chuyển đổi cơ cấu cây trồng vật nuôi. Kinh tế nông thôn chuyển dịch theo hướng tích cực; tỷ lệ hộ nghèo giảm, kết cấu hạ tầng nông thôn tiếp tục được củng cố; diện mạo nông thôn từng bước thay đổi; an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội tiếp tục được giữ vững, đời sống nhân dân ngày càng được cải thiện.

Mặc dù vậy, trong quá trình thực hiện chương trình đã bộc lộ một số tồn tại như: Nhận thức của một bộ phận cán bộ và nhân dân về quan điểm, mục tiêu, giải pháp và lộ trình xây dựng nông thôn mới chưa đầy đủ; còn xuất hiện tư tưởng trông chờ, ỷ lại vào nhà nước.

Trên cơ sở các tài liệu thứ cấp và sơ cấp thu được thông qua báo cáo của Ủy ban nhân dân huyện Định Hóa và phỏng vấn 138 đối tượng gồm 15 cán bộ huyện, 15 cán bộ xã, 15 cán bộ khối đoàn thể, 90 hộ gia đình và 3 doanh nghiệp, bài báo khái quát thực trạng huy động các nguồn vốn xây dựng nông thôn mới ở huyện Định Hóa giai đoạn 2011-2015, chỉ ra những thành tựu, hạn chế và nguyên nhân hạn chế, từ đó đưa ra một số khuyến nghị nhằm tăng cường huy động vốn đầu tư cho xây dựng nông thôn mới của huyện Định Hóa, tỉnh Thái Nguyên.

2. Khái quát thực trạng huy động các nguồn vốn xây dựng nông thôn mới ở huyện Định Hóa

giai đoạn 2011-2015

2.1. Vốn huy động và tác động của chúng đến xây dựng nông thôn mới ở huyện Định Hóa giai đoạn 2011-2015

Sau 5 năm thực hiện chương trình nông thôn mới huyện Định Hóa, tổng nguồn vốn đầu tư cho nông nghiệp, nông thôn từ năm 2011 - 2015 khoảng 2.711 tỷ VND. Trong đó, nguồn vốn ngân sách của trung ương là 276 tỷ VND; Nguồn vốn ngân sách của địa phương (tỉnh và huyện) là 217 tỷ VND; Nguồn vốn tín dụng là 2079 tỷ VND; Vốn đối ứng nhân dân ước tính khoảng 123 tỷ VND (Ủy ban Nhân dân huyện Định Hoá, 2015).

Theo Ủy ban Nhân dân huyện Định Hoá (2015), các nguồn vốn huy động được như trên đã đóng góp tích cực vào việc xây dựng cơ sở hạ tầng kỹ thuật và xã hội trên địa bàn huyện.

Về cơ sở hạ tầng kỹ thuật, nhờ có vốn, đến nay toàn huyện đã có 215/527 km kênh mương được cứng hóa. Điện lưới quốc gia đã được phủ khắp các xã và thôn (xóm), tỷ lệ hộ sử dụng điện thường xuyên, an toàn đạt 97%. Hệ thống thông tin liên lạc trên địa bàn huyện phát triển khá đồng bộ, các xã đều đã được phủ sóng điện thoại có thể truy cập khai thác thông tin qua Internet không dây và thông qua các điểm bưu điện văn hóa xã.

Đã cơ bản cứng hóa 138 km đường liên xã; cứng hóa 150/434 km đường liên thôn, 36/401 km đường ngõ xóm và 20/270 km đường nội đồng. Hệ thống giao thông trên địa bàn huyện hàng năm đều được duy tu, bảo dưỡng, nâng cấp đảm bảo cho việc đi lại vận chuyển hàng hoá từ trung tâm huyện đến các xã và giữa các xã với nhau.

Bảng 1: Nguồn vốn huy động xây dựng nông thôn mới huyện Định Hóa giai đoạn 2011-2015

Đơn vị tính: triệu VND

Chỉ tiêu	2011	2012	2013	2014	2015	Tổng số
Tổng số	504.979	288.815	337.534	619.439	960.562	2.711.329
1. Vốn Ngân sách						
- Trung ương	86.694	27.584	31.966	54.229	75.947	276.420
- Tỉnh	26.091	33.895	25.096	22.578	32.920	140.580
- Huyện	21.786	10.600	4.976	17.054	23.550	77.966
2. Vốn tín dụng	34.222	184.236	255.996	483.600	807.100	2.079.154
3. Vốn góp từ dân	21.786	32.500	19.500	28.100	21.045	122.931
4. Vốn ODA	400	0	0	13.878	0	14.278

Nguồn: Ủy ban Nhân dân huyện Định Hóa, 2015

Chủ trương lồng ghép các nguồn lực để xây dựng cơ sở hạ tầng nâng thôn, chủ yếu trong xây dựng đường giao thông đã phát huy hiệu quả vốn đầu tư, tiết kiệm được nguồn ngân sách nhà nước. Từ năm 2012-2014, thực hiện phương án lồng ghép vốn với nguồn xi măng của tỉnh, Huyện đã đầu tư, xây dựng được khoảng 110 km đường giao thông (liên thôn, nội đồng) và 2,2 km kênh mương, tổng nguồn vốn đầu tư xây dựng là 115,6 tỷ VND, trong đó ngân sách nhà nước là 84,2 tỷ VND, nhân dân đối ứng 31,3 tỷ VND.

Riêng trong năm 2014, thực hiện kế hoạch lồng ghép các nguồn vốn với nguồn xi măng của Tỉnh hỗ trợ, toàn huyện đã xây dựng hoàn thành hơn 41 km đường giao thông nông thôn, kênh mương nội đồng, các nguồn lực được sử dụng có hiệu quả, nhân dân đồng tình hưởng ứng (ngân sách nhà nước đầu tư trên 20 tỷ VND, nhân dân đối ứng 12,8 tỷ VND).

Ngoài các công trình lồng ghép với nguồn vốn hỗ trợ xi măng, trong năm huyện đã khởi công mới 01 tuyến đường liên xã: Đường Tân Thịnh - Khe Thít từ nguồn vốn ngân sách trung ương; 04 công trình duy tu sửa chữa giao thông (trong đó 03 công trình được đầu tư bằng vốn ngân sách Tỉnh, Huyện; 01 công trình bằng nguồn vốn Chương trình 135), 17 công trình đường giao thông liên thôn đầu tư bằng nguồn vốn 135. Đặc biệt huyện đã hoàn thành tuyến đường Khau Lâu - Pác Máng, xã Định Biên, có chiều dài 2,03 km, thuộc xóm khó khăn nhiều đồng bào người Mông sinh sống, với tổng kinh phí: 3,335 tỷ VND (trong đó đã vận động công đoàn viên trên địa bàn huyện ủng hộ 50 triệu VND).

Cùng với việc xây dựng cơ sở hạ tầng kỹ thuật, cơ sở hạ tầng xã hội của huyện cũng được đầu tư xây dựng và nâng cấp. Với nguồn vốn đầu tư xây dựng cơ sở vật chất cho các trường học, đến nay 23 xã của huyện đã có 43/69 trường đạt chuẩn (thuộc bậc mầm non, tiểu học, trung học cơ sở), huyện đã hoàn thành phổ cập giáo dục tiểu học, phổ cập giáo dục trung học cơ sở. Các Trạm y tế xã đã được đầu tư xây dựng kiên cố, cơ bản đảm bảo phục vụ nhu cầu của nhân dân; 100% các xã đạt chuẩn quốc gia về y tế; có 12/23 xã đạt Bộ tiêu chí quốc gia về y tế giai đoạn 2011-2020. Đến nay 22/23 trong huyện đã có Nhà văn hóa xã hoặc Hội trường đa năng đảm bảo cho hoạt động văn hóa; có 345/412 nhà văn hóa thôn cơ bản đảm bảo cho các hoạt động văn hóa. Riêng năm 2014, huyện đã có 02 nhà văn

hóa xã được xây dựng; xây mới 25 nhà văn hóa thôn và sửa chữa được 26 nhà văn hóa thôn. Trụ sở làm việc của các cơ quan, ban ngành cấp xã cũng được quan tâm đầu tư, xây dựng, đã có 20/23 xã có trụ sở làm việc được xây dựng mới (hoặc nâng cấp), riêng năm 2014 có 02 xã hoàn thành đầu tư xây dựng mới là xã Lam Vỹ và xã Trung Lương.

Mặc dù là một huyện nghèo của tỉnh, nhưng nhờ huy động được nhiều nguồn vốn đầu tư nên sau 5 năm thực hiện chương trình xây dựng nông thôn mới, huyện Định Hóa đã thu được kết quả đáng khích lệ. Đến năm 2015, toàn huyện có 02 xã đạt 15 tiêu chí trở lên; 2 xã đạt 14 tiêu chí; 1 xã đạt 12 tiêu chí; 1 xã đạt 11 tiêu chí; 1 xã đạt 10 tiêu chí; 6 xã đạt 09 tiêu chí; 9 xã đạt 08 tiêu chí và 1 xã đạt 07 tiêu chí so với bộ tiêu chí xây dựng nông thôn mới.

2.2. Bất cập trong huy động các nguồn vốn đầu tư cho xây dựng nông thôn mới của huyện Định Hóa, tỉnh Thái Nguyên hiện nay

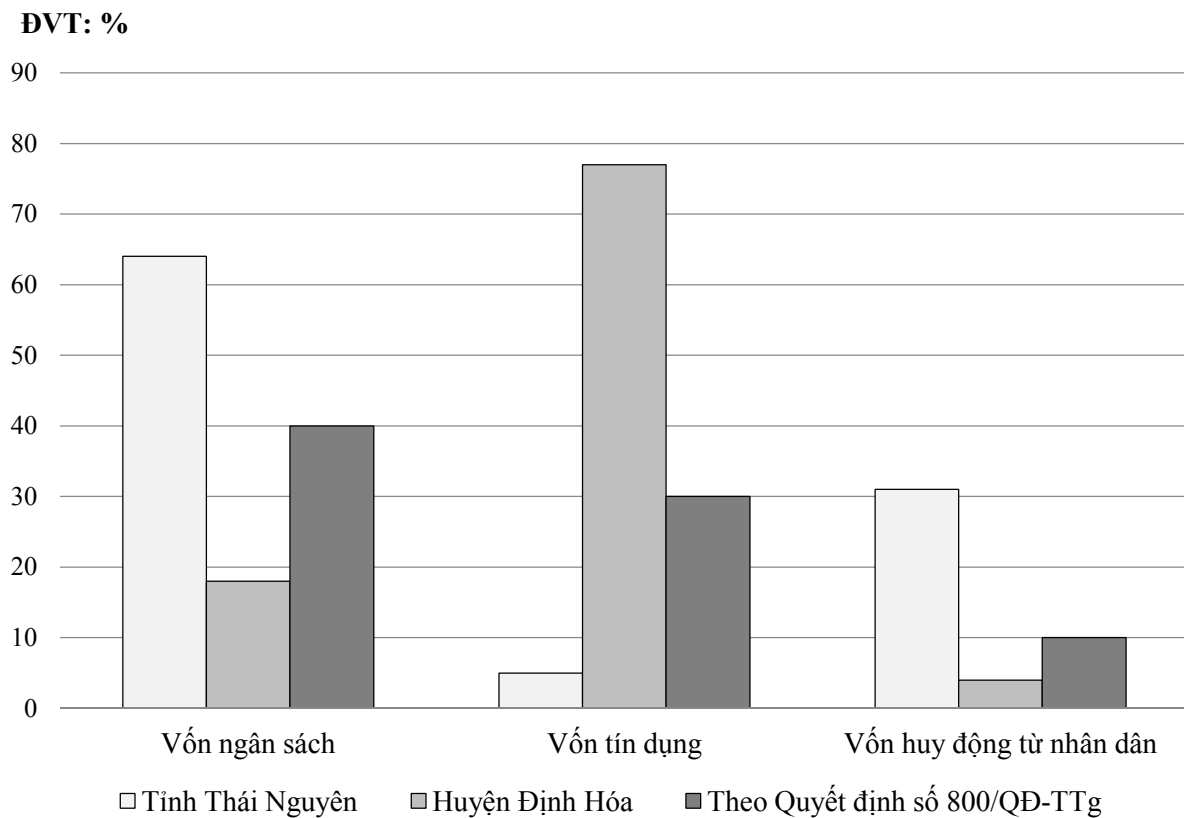
Theo quy định của Thủ tướng Chính phủ (2010) thì nguồn vốn huy động để thực hiện Chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng nông thôn mới cụ thể như sau: Ngân sách chiếm tỷ trọng lớn nhất, khoảng 40%; Vốn tín dụng khoảng 30%; Vốn từ các doanh nghiệp và các tổ chức kinh tế khác, khoảng 20%; Huy động đóng góp của cộng đồng dân cư, khoảng 10%.

Song, thực tế ở huyện Định Hóa, mặc dù các nguồn vốn huy động được có xu hướng tăng lên qua các năm, kể từ năm 2012 đến năm 2015, nhưng cơ cấu các nguồn vốn đầu tư cho xây dựng nông thôn mới không đạt các quy định của Chính phủ. Biểu đồ 1 cho thấy, trong cơ cấu các nguồn vốn huy động được ở Định Hóa, thì nguồn vốn tín dụng lại là cao nhất, chiếm tới gần 76,7% tổng số vốn. Vốn ngân sách nhà nước trung ương, tỉnh, huyện đứng thứ hai (18,25%); số vốn huy động từ sự đóng góp của người dân là 4,53%. Còn 0,52% là nguồn vốn ODA. Các doanh nghiệp hầu như chưa đóng góp về vốn trong xây dựng cơ sở hạ tầng nông thôn mới của huyện (Ủy ban Nhân dân huyện Định Hoá, 2015).

3. Nguyên nhân dẫn đến bất cập trong việc huy động nguồn vốn cho chương trình xây dựng nông thôn mới ở huyện Định Hóa hiện nay

Thứ nhất, nhận thức của một bộ phận cán bộ, nhân dân chưa đúng đắn, cho rằng xây dựng chương trình xây dựng nông thôn mới là một dự án đầu tư của nhà nước, chủ yếu dựa vào ngân sách nhà nước từ trung ương. Chẳng hạn khi khảo sát nhận thức của

Hình 1: So sánh cơ cấu các nguồn vốn đầu tư cho xây dựng nông thôn mới của huyện Định Hóa với tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2011 – 2015 và Quyết định số 800/QĐ-TTg (Thủ tướng Chính phủ, 2010)

Nguồn: Thủ tướng Chính phủ (2010), Ủy ban nhân dân huyện Định Hóa (2015), Ủy ban nhân dân tỉnh Thái Nguyên (2015)

cán bộ và người dân về vai trò chủ thể của chương trình xây dựng nông thôn mới, nhận thức của đội ngũ cán bộ và người dân đúng về vai trò chủ thể là người dân trong xây dựng nông thôn mới chỉ là 24,07%. Đây là một trong những nguyên nhân quan trọng dẫn đến việc huy động nguồn lực nói riêng và việc triển khai thực hiện chương trình nói chung còn

chưa đạt được các mục tiêu đã đề ra.

Thứ hai, hiện nay còn thiếu cơ chế huy động nguồn vốn cho thực hiện Chương trình xây dựng nông thôn mới trên địa bàn tỉnh nói chung và huyện nói riêng. Trong giai đoạn 2013-2015 tỉnh có cơ chế hỗ trợ cho các xã điểm 2.000 triệu đồng, xã còn lại 600 triệu VND xây dựng hạ tầng nông thôn; từ năm

Bảng 2: Nhận thức về chủ thể của Chương trình xây dựng nông thôn mới của cán bộ huyện, xã và các hộ gia đình

STT	Nội dung	Tổng số (n=135)	Cán bộ (n=45)	Người dân (n=90)
	Đối tượng là chủ thể xây dựng nông thôn mới			
1	Nhà nước	12,96	30,00	4,44
2	Người dân	24,07	33,33	19,45
3	Cả hai	62,97	33,67	76,11
	Tổng số	100,00	100,00	100,00

Nguồn: Tính toán từ số liệu điều tra của tác giả.

2012, mỗi năm hỗ trợ 50.000 - 60.000 tấn xi măng để làm đường giao thông nông thôn. Hằng năm giành khoảng 7 tỷ VND hỗ trợ các mô hình phát triển sản xuất nông nghiệp ứng dụng khoa học công nghệ cao chính là điểm nên được quan tâm khi thực hiện giải pháp này. Tuy nhiên, việc thực hiện cơ chế hỗ trợ này chưa thật triệt để.

Thứ ba, việc lồng ghép các chương trình, dự án triển khai trên cùng địa bàn huyện còn nhiều bất cập. Hiện nay, trên địa bàn huyện Định Hóa có nhiều nguồn vốn thực hiện các chương trình mục tiêu khác nhau. Ngoài nguồn vốn cho chương trình xây dựng nông thôn mới còn có 15 nguồn vốn từ các chương trình mục tiêu quốc gia, các dự án hỗ trợ có mục tiêu đang triển khai trên địa bàn và tiếp tục triển khai trong những năm tiếp theo như:

i) Chương trình giảm nghèo; ii) Chương trình quốc gia về việc làm; iii) Chương trình nước sạch và vệ sinh môi trường nông thôn; iv) Chương trình phòng, chống tội phạm; v) Chương trình dân số và kế hoạch hóa gia đình; vi) Chương trình phòng, chống một số bệnh xã hội, bệnh nguy hiểm và HIV/AIDS; vii) Chương trình thích ứng biến đổi khí hậu; viii) Chương trình về văn hóa; ix) Chương trình giáo dục đào tạo; x) Chương trình 135 giai đoạn 2; xi) Hỗ trợ khám chữa bệnh cho người nghèo, cho trẻ em dưới 6 tuổi; xiii) Đầu tư kiên cố hóa trường, lớp học; xiv) Kiên cố hóa kênh mương; xv) Phát triển đường giao thông nông thôn.

Tình trạng quá nhiều các nguồn vốn đầu tư trên địa bàn huyện như trên tạo cơ hội để huyện tăng nguồn ngân sách nhà nước để đầu tư phát triển, song cũng đang đặt ra một vấn đề thực tiễn là sự chông chéo giữa các nguồn vốn dẫn đến hiệu quả đầu tư chưa cao. Vì thế, vấn đề đặt ra là cần có sự kế thừa và lồng ghép các nguồn vốn như thế nào để sử dụng hiệu quả nguồn vốn đầu tư từ ngân sách nhà nước.

Thứ tư, chưa thật sự phát huy vai trò chủ thể của người dân và cộng đồng trong công tác huy động nguồn vốn thực hiện chương trình xây dựng nông thôn mới. Một số xã chưa chủ động vận động, huy động vốn đóng góp của người dân, doanh nghiệp và cộng đồng, nên tỷ lệ vốn đóng góp của người dân ở nhiều nơi rất thấp hoặc không có. Trong khi đó, một số xã có tư tưởng nóng vội và cầu toàn, chưa quán triệt nguyên tắc kết hợp cải tạo với xây dựng mới các công trình hạ tầng, do đó một số công trình đang có khả năng sử dụng hoặc chỉ cần cải tạo nâng cấp

là có thể dùng tốt nhưng vẫn đưa vào kế hoạch đầu tư xây dựng mới. Một số xã trình độ quản lý của cán bộ còn yếu, sự chỉ đạo triển khai thực hiện các chương trình, dự án chưa quyết liệt, tiến độ thực hiện chậm, cá biệt có nơi còn sử dụng vốn sai mục đích gây thất thoát lãng phí làm ảnh hưởng đến mục tiêu của chương trình.

Thêm nữa, nhiều hộ gia đình có hoàn cảnh khó khăn, thu nhập thấp nên việc đóng góp tiền của cho chương trình cũng là vấn đề khó khăn.

4. Một số khuyến nghị về tăng cường huy động vốn đầu tư cho xây dựng nông thôn mới của huyện Định Hóa, tỉnh Thái Nguyên

4.1. Tiếp tục xây dựng và hoàn thiện cơ chế, chính sách huy động đối với từng nguồn vốn thực hiện Chương trình xây dựng nông thôn mới

Do tính chất đặc thù là một huyện nghèo miền núi còn nhiều khó khăn về nguồn lực, trong đó đặc biệt là thu ngân sách trên địa bàn huyện còn rất hạn hẹp, chưa đảm bảo cân đối thu, chi trên địa bàn. Đồng thời, đời sống của khu vực nông thôn mặc dù đã được cải thiện đáng kể, song tỷ lệ nghèo còn cao, Tỉnh Thái Nguyên nói chung, huyện Định Hóa nói riêng, cần xây dựng cơ chế huy động các nguồn vốn thực hiện Chương trình xây dựng nông thôn mới sao cho phù hợp với điều kiện cụ thể từng huyện. thực hiện tốt công tác lập và triển khai thực hiện quy hoạch xây dựng nông thôn mới, kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội, kế hoạch sử dụng từng loại nguồn lực của địa phương là yếu tố hàng đầu để chủ động triển khai việc lập dự án và tổ chức thực hiện có hiệu quả nguồn đầu tư từ ngân sách Nhà nước, trong đó hết sức lưu tâm đến việc đa dạng hoá và định hướng tỷ lệ huy động các nguồn vốn theo tinh thần của Thủ tướng Chính phủ (2010) để triển khai thực hiện Chương trình xây dựng nông thôn mới trên địa bàn huyện.

4.1.1. Đối với nguồn vốn đầu tư từ ngân sách nhà nước

Chủ động làm việc với các ban ngành của tỉnh và bộ, ngành trung ương để tranh thủ sự ủng hộ nhằm tăng nguồn vốn hỗ trợ đầu tư hàng năm cho tỉnh thông qua Chương trình mục tiêu quốc gia và các chương trình, dự án. Tích cực tạo nguồn thu ngân sách, chủ động bố trí vốn đối ứng để tiếp nhận và sử dụng có hiệu quả nguồn đầu tư từ ngân sách cấp trên vào địa bàn. Nâng cao năng lực và hiệu quả quản lý nhà nước về tài chính ngân sách, về đầu tư xây dựng

cơ bản trên địa bàn huyện; tăng cường giám sát, kiểm tra, thanh tra của huyện, giám sát của cộng đồng, đảm bảo công khai minh bạch với tất cả các khoản đầu tư.

4.1.2. Đối với vốn tín dụng

Đây là nguồn vốn chiếm ưu thế hiện nay. Những năm tới, cơ cấu huy động theo Thủ tướng Chính phủ (2010) sẽ thay đổi nhưng nguồn vốn này có khả năng vẫn lớn. Vì thế, để tăng cường huy động nguồn vốn này, cần đẩy mạnh cải cách hành chính của các cơ quan quản lý nhà nước cấp huyện; đơn giản hóa hồ sơ, thủ tục cho vay của các tổ chức tín dụng, nhằm tạo thuận lợi cho người dân trong việc nhanh chóng tiếp cận và sử dụng các nguồn vốn tín dụng. Các ngân hàng cần đẩy mạnh công tác tư vấn, giúp đỡ, hướng dẫn người sản xuất, doanh nghiệp, hợp tác xã lập và tổ chức thực hiện dự án sản xuất kinh doanh. Cần coi đây là việc làm nhằm mở rộng thị trường kinh doanh của cả doanh nghiệp và ngân hàng.

Phát huy vai trò hội nông dân, các tổ chức chính trị, xã hội trong việc tín chấp vay vốn và thực hiện toàn bộ hoặc một số khâu trong nghiệp vụ tín dụng sau khi đã thỏa thuận với tổ chức tín dụng cho vay. Theo dõi, giám sát và hỗ trợ các tổ chức, cá nhân được bảo lãnh trong việc sản xuất, tiêu thụ sản phẩm và trả nợ các tổ chức tín dụng đúng hạn. Phát huy vai trò các cấp chính quyền xã trong việc tích cực cải thiện môi trường đầu tư, xây dựng quan hệ thân thiện với nhà đầu tư để thu hút đầu tư, qua đó dẫn vốn tín dụng vào địa bàn, nhất là nguồn tín dụng đầu tư phát triển.

Nâng cao trách nhiệm chính quyền trong việc cấp giấy chứng nhận quyền sử dụng đất để người dân có điều kiện thực hiện thủ tục vay có tài sản thế chấp; xác nhận giấy đề nghị vay vốn tín chấp; hỗ trợ các tổ chức tín dụng thẩm định, cho vay, thu hồi nợ vay, xử lý rủi ro đối với các khoản vay của các đối tượng khách hàng bị thiệt hại do thiên tai, dịch bệnh trên diện rộng theo quy định của pháp luật. Để tăng quy mô và hiệu quả sử dụng nguồn vốn tín dụng và đảm bảo cho doanh nghiệp và ngân hàng cùng đồng hành phát triển các doanh nghiệp phải tăng được hiệu quả hoạt động của mình.

Các cấp, các ngành chỉ đạo, hỗ trợ doanh nghiệp, hợp tác xã và hộ sản xuất kinh doanh tháo gỡ các khó khăn về đất đai, thủ tục hành chính,... để có đủ các thủ tục pháp lý trong vay vốn, trong thế chấp tài

sản. Chỉ đạo thực hiện nghiêm túc các quy định của Chính phủ, của Ngân hàng Nhà nước về lãi suất huy động và lãi suất cho vay, về cơ cấu lại nợ cho các khách hàng vay vốn... Đẩy mạnh công tác tuyên truyền và thực hiện tốt các quy định của Ủy ban Nhân dân tỉnh về các chính sách hỗ trợ đầu tư nói chung, chính sách hỗ trợ lãi suất tiền vay nói riêng, nhằm tạo điều kiện cho các đối tượng khách hàng trong tiếp cận các nguồn vốn vay lãi suất thấp.

4.1.3. Đối với vốn đóng góp từ dân cư

Cần làm tốt công tác tuyên truyền phổ biến để người dân nắm được chủ trương, chính sách phát triển kinh tế - xã hội của Đảng và Nhà nước các cấp, kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội của địa phương, trước hết là nâng cao nhận thức về kinh tế thị trường, trang bị cho họ kiến thức sản xuất - kinh doanh, nâng cao khả năng tiếp cận khoa học - công nghệ, mạnh dạn đầu tư phát triển sản xuất nâng cao thu nhập. Cần đảm bảo tính công khai trong huy động nguồn lực. Đối với các nguồn lực ngoài ngân sách cần quan tâm đến thời điểm huy động để đảm bảo tính hiệu quả và khả thi trong thực hiện huy động. Cần thực hiện tốt quyết định của Thủ tướng Chính phủ (2014) về huy động vốn góp của dân để thực hiện chương trình xây dựng nông thôn mới, đảm bảo việc huy động vốn thực hiện chương trình linh hoạt, phù hợp với từng địa phương trong tỉnh. Có sự phối hợp chặt chẽ giữa các cấp, các ngành tháo gỡ khó khăn trong việc giải quyết các thủ tục hành chính, thủ tục tín dụng để người dân được tiếp cận và hưởng các chính sách ưu đãi của Nhà nước như chính sách hỗ trợ lãi suất, hỗ trợ cây, con giống, hỗ trợ đầu tư cơ sở sản xuất kinh doanh... nhằm tạo động lực và niềm tin kích thích người dân mạnh dạn đầu tư phát triển sản xuất. Phát động nhân dân trước hết là cán bộ đảng viên nêu cao tinh thần vì cộng đồng hiến đất, tự giác giải phóng mặt bằng, tích cực ủng hộ, tạo thuận lợi cho các chủ đầu tư triển khai các dự án đầu tư trên địa bàn. Xây dựng bầu không khí đồng thuận trong nhân dân, tạo sự thân thiện hợp tác và sẵn sàng chia sẻ khó khăn với các nhà đầu tư, các doanh nghiệp để thu hút kêu gọi đầu tư vào địa bàn phát triển sản xuất.

4.1.4. Đối với vốn của doanh nghiệp

Cần làm tốt công tác tuyên truyền nâng cao nhận thức cho nhân dân về vai trò của doanh nghiệp đối với phát triển kinh tế-xã hội của địa phương, phát huy vai trò của chính quyền cơ sở trong việc tạo môi

trường thu hút đầu tư và phát triển doanh nghiệp; tổ chức thực hiện tốt các chính sách đối với doanh nghiệp được quy định tại các văn bản của nhà nước.

4.2. Thực hiện việc kế thừa, lồng ghép các chương trình, dự án triển khai trên địa bàn huyện đến năm 2020

Xuất phát từ chỗ có tới 16 nguồn vốn đầu tư từ Ngân sách nhà nước cho các chương trình mục tiêu quốc gia trên địa bàn huyện nên cần thiết phải có sự kế thừa và lồng ghép vốn của các chương trình mục tiêu trên địa bàn huyện để sử dụng các nguồn vốn một cách có hiệu quả. Ở đây tác giả chỉ đề xuất một số vấn đề có tính nguyên tắc trong quá trình lồng ghép các nguồn vốn. Cụ thể là:

i) Lồng ghép các nguồn vốn trên địa bàn theo nguyên tắc, đối tượng của chương trình để thực hiện một hoặc nhiều chương trình, dự án, chế độ, chính sách, nhiệm vụ chi và phải đảm bảo tính đồng bộ, phát huy hiệu quả các chương trình, dự án; Đồng thời việc lồng ghép các nguồn vốn được thực hiện từ khâu xác định chủ trương đầu tư, lập, phân bổ, giao dự toán ngân sách và kế hoạch đầu tư phát triển, tổ chức thực hiện, giám sát và đánh giá kết quả;

ii) Việc lồng ghép các nguồn vốn phải được thực hiện cụ thể, xác định thứ tự ưu tiên đối với từng công trình, tiêu chí và ưu tiên cho các xã về đích trong thời kỳ đến năm 2020 và đến tầm nhìn 2030;

iii) Quá trình thực hiện lồng ghép các nguồn vốn phải đảm bảo các mục tiêu, nhiệm vụ riêng của các chương trình, dự án và phù hợp với Bộ tiêu chí quốc gia về xây dựng nông thôn mới; ưu tiên các tiêu chí cần tập trung hoàn thành sớm để phát huy hiệu quả, tăng thu nhập cho người dân;

iv) Trong quá trình thực hiện lồng ghép các nguồn vốn phải đảm bảo nguyên tắc không làm thay đổi mục tiêu, tổng mức vốn đầu tư phát triển, tổng kinh phí sự nghiệp được giao. Đối với các chế độ, tiêu chuẩn, định mức liên quan đến con người, hộ gia đình phải đảm bảo đủ kinh phí, thực hiện theo đúng chế độ, tiêu chuẩn, định mức nhưng phải tiết kiệm nhất và không được sử dụng kinh phí này để thực hiện cho các mục tiêu, nhiệm vụ khác;

v) Nguồn vốn xây dựng nông thôn mới phần Ngân sách Trung ương và ngân sách tỉnh về nguyên tắc lồng ghép là mang tính hỗ trợ và giao quyền tự chủ cho Ủy ban Nhân dân xã, cộng đồng và người dân thực hiện; từ nguồn hỗ trợ đó, Ủy ban Nhân dân

xã huy động các nguồn vốn hợp pháp khác thực hiện hoàn thành các tiêu chí nông thôn mới và phải đảm bảo huy động đủ nguồn lực để thực hiện.

4.3. Tăng cường công tác tuyên truyền nâng cao nhận thức của cán bộ và nhân dân trên địa bàn huyện về Chương trình xây dựng nông thôn mới; phát huy vai trò của chủ thể của người dân và cộng đồng trong công tác huy động nguồn vốn thực hiện chương trình xây dựng nông thôn mới

Chương trình xây dựng nông thôn mới phải xác định chủ thể của chương trình là cộng đồng dân cư ở địa phương là chính, Nhà nước đóng vai trò định hướng, ban hành các tiêu chí, cơ chế chính sách cơ chế hỗ trợ. Thực tiễn triển khai chương trình trên địa bàn tỉnh cho thấy, chỉ khi nào cán bộ cơ sở và người dân hiểu đúng, hiểu rõ yêu cầu và nội dung xây dựng nông thôn mới thì mới tạo ra tính chủ động, tự giác tham gia và tham gia một cách sáng tạo vào việc xây dựng nông thôn mới và ở đó chương trình được triển khai thành công.

Trong việc huy động nguồn vốn, cần tránh khuynh hướng cho rằng đó là việc huy động đóng góp tiền, đất đai, công lao động... mà phải hiểu người dân phải được tham gia vào đầy đủ các hoạt động triển khai thực hiện chương trình nông thôn mới:

- Tham gia ý kiến vào đề án xây dựng nông thôn mới và đồ án quy hoạch nông thôn mới cấp xã; tham gia lập kế hoạch thực hiện Chương trình (thôn, xã);

- Tham gia và lựa chọn những công việc gì cần làm trước và việc gì làm sau thật thiết thực với yêu cầu của người dân trong xã và phù hợp với khả năng, điều kiện của địa phương;

- Quyết định mức độ đóng góp trong xây dựng các công trình công cộng của thôn, xã;

- Trực tiếp tổ chức thi công hoặc tham gia thi công xây dựng các công trình hạ tầng kinh tế - xã hội của xã, thôn theo kế hoạch hàng năm;

- Cử đại diện để tham gia quản lý và giám sát các công trình xây dựng của xã, thôn;

- Tham gia tích cực vào các hình thức tổ chức sản xuất hoặc tích cực đầu tư vào phát triển kinh tế gia đình, nâng cao kiến thức cho người dân về cơ chế thị trường, về sản xuất kinh doanh, khả năng tiếp nhận khoa học công nghệ, từ đó giúp họ chủ động tiếp nhận và sử dụng có hiệu quả vốn đầu tư phát triển sản xuất của Nhà nước, tham gia quản lý, vận

hành và bảo dưỡng các công trình sau khi hoàn thành;

- Tăng cường quản lý nhà nước cấp huyện, phát hiện và xử lý nghiêm theo pháp luật các trường hợp vi phạm các quy định của Nhà nước về quy hoạch, xây dựng, bảo vệ tài nguyên, môi trường; các hành vi lợi dụng dân chủ cản trở việc thực hiện quy hoạch, triển khai các công trình, dự án đầu tư làm chậm tiến độ thi công gây thiệt hại kinh tế của Nhà nước, các nhà đầu tư và ảnh hưởng sự phát triển của địa phương;

- Chú trọng nâng cao trình độ quản lý và đạo đức nghề nghiệp của cán bộ công chức cấp huyện; xây dựng đội ngũ cán bộ có kiến thức, phẩm chất, năng lực và tâm huyết với công việc, với địa phương, năng động, sáng tạo, dám nghĩ, dám làm là yếu tố quan trọng để triển khai thực hiện có hiệu quả các dự án đầu tư, các chương trình phát triển kinh tế - xã hội của địa phương. Chỉ có vậy chương trình xây dựng nông thôn mới mới có thể thành công và bền vững. □

Tài liệu tham khảo

Thủ tướng Chính phủ (2010), *Quyết định số 800/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt chương trình mục tiêu quốc gia nông thôn mới giai đoạn 2010-2020*, ban hành ngày 4 tháng 6 năm 2010.

Thủ tướng Chính phủ (2014), *Công văn số 1447/TTg-KTN về Huy động vốn đóng góp của dân để thực hiện Chương trình MTQG xây dựng nông thôn mới*, ban hành ngày 13 tháng 8 năm 2014.

Trung ương Đảng (2008), *Nghị quyết số 26/NQ-TW của Ban chấp hành Trung ương Đảng về nông nghiệp, nông thôn và nông dân*, ban hành ngày 5 tháng 8 năm 2008.

Ủy ban Nhân dân huyện Định Hóa (2015) *Báo cáo tổng kết 5 năm xây dựng nông thôn mới 2011-2015 huyện Định Hóa, tỉnh Thái Nguyên*, Thái Nguyên.

Ủy ban Nhân dân tỉnh Thái Nguyên (2015), *Báo cáo tổng kết 5 năm xây dựng nông thôn mới 2011-2015 tỉnh Thái Nguyên*, Thái Nguyên.